

Як і в усьому світі, де фермерство є дотаційним видом діяльності, у регіонах України його розвитку також необхідна державна підтримка і допомога, спрямована на досягнення паритету доходів сільгосптоваровиробників з доходами працівників інших галузей економіки. Для цього потрібна система стимулюючих цін реалізації та дотацій на окремі види сільськогосподарської продукції, потрібні паритетні ціни на сільгосппродукцію і матеріально-технічні ресурси, запровадження середньо- та довготермінового кредитування, прийнятого для товаровиробників. Окрім цього стратегічного завдання, на нашу думку, на державному рівні необхідно:

- спростити систему оподаткування щодо оплати податку на додану вартість з операцією передання об'єктів соціальної сфери у комунальну власність;
- встановлення за рахунок державного бюджету схем розподілу на земельні частки (паї), земель колективної власності;
- відстрочення сплати за виготовлення схем розподілу;
- вивільнення від сплати або тимчасове відстрочення оплати за реєстрацію автотранспорту та тракторів новостворених агроформувань;
- одержання юридичного статусу пасовищ для випасу суспільного тваринництва.

Література:

1. Закон України “Про селянське (фермерське) господарство” // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – №24. – С. 509-530.
2. Благодатний В.І., Мармуль Л.О. Основи підприємництва та агро бізнесу ; Навчальний посібник. – Херсон: Айлант. 2002. – 274 с.
3. Мармуль Л.О. Ефективність функціонування обласного АПК в умовах ринкових відносин (питання теорії). – Херсон, 1999. – 48 с.

УДК 338. 436 . 33

ОПТИМАЛЬНА СТРУКТУРА ПОСІВНИХ ПЛОЩ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ – ГОЛОВНИЙ ЧИННИК НАРОЩУВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

В.В.ДЄБРОВ – д.с.-г. н., доцент, Херсонський ДАУ

В умовах становлення, функціонування та розвитку фермерських господарств одним із пріоритетних напрямів їх діяльності є збільшення виробництва продукції рослинництва і тваринництва, зменшення сумарних витрат праці та підвищення прибутковості.

Основними шляхами нарощування виробництва високоякісної продукції рослинництва є науково обґрунтована система ведення господарства відповідно до обсягів і структури виробництва продукції, робота і впровадження заходів щодо збереження родючості ґрунтів. Отже, в організації системи ведення фермерського господарства головна роль повинна відводитись системі рослинництва та основним її складовим: обробітку і удобренню ґрунту, сортовому складу культур і насінництву, організації території землекористування, системі сівозмін, раціональній структурі посівних площ.

Для задоволення потреб фермерського господарства в різній продукції потрібний набір культур у сівозміні, який би відповідав ґрунтово-кліматичним умовам даної зони. Основне завдання при цьому – максимальний вихід продукції з одиниці площі. Площу і структуру посівів визначають відповідно до переважаючого набору високопродуктивних культур, продукція яких була б конкурентоздатною як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку і забезпечувала б прибутковість виробничої діяльності господарства.

З урахуванням актуальності вирішення цих питань нами були проведені дослідження з аналізу структури посівних площ фермерських господарств області, яка склалася протягом останніх трьох років їх діяльності. Дані про структуру посівних площ наведені в таблиці.

Основні культури, що вирощують фермери представлені зерновими, соняшником, баштанними, овочами та кормовими.

Зернові культури у 2001р. були висіяні на площі 77,4 тис. га, що становить 73,2% від загальної. Більшим від середньообласного цей показник у фермерів Каховського (85,5%), Новотроїцького (86,4%), Генічеського (88,5%), Чаплинського (88,8%), Каланчацького (96,2%) районів.

Значні посівні площі відводяться під вирощування соняшнику. Усіма фермерськими господарствами області в 2001р. було засіяно цією культурою 22,6 тис. га, що становить 21,4% від загальної площі. У деяких районах під соняшник відводилось від 20 до 44% площ. Так, Генічеські фермери соняшник вирощували на 1205 га, це 23,1%, Нововоронцовські – на 794 га, або 28,3%, Великоолександрівські – на 3024 га, або 44,3% загальної посівної площі.

Незважаючи на сприятливі агрокліматичні умови Херсонської області, в фермерських господарствах майже не розвивається овочівництво. У минулому (2001) році овочі вирощувались на 1528 га, це становить 1,4% від загальної посівної площі. У господарствах Голопристанського району овочі висівали на 396 га, Каховського – 332 га, Скадовського – 348 га, Білозерського – 204 га. У зазначених районах овочі в структурі посівних площ займали відповідно 4,2; 6,8; 7,6; 2,9%.

**Таблиця – Структура посівних площ фермерських господарств
Херсонської області**

Райони	1999р.					2000р.					2001р.				
	зернові	соняшник	баштанні	овочі	кормові	зернові	соняшник	баштанні	овочі	кормові	зернові	соняшник	баштанні	овочі	кормові
Бериславський	50,6	38,6	3,5	2,6	4,7	56,3	36,0	1,9	1,1	4,7	65,7	29,5	1,8	0,8	2,2
Білозерський	48,6	39,4	5,5	3,2	3,3	55,8	31,2	2,4	6,9	3,7	69,7	23,7	1,5	2,9	2,2
Великопететиський	51,6	38,3	3,3	0,1	6,7	63,5	30,6	2,8	0,9	2,2	74,8	21,6	0,9	0,5	2,2
Великоолександрівський	28,5	63,1	5,2	-	3,2	39,5	52,6	5,3	0,4	2,2	51,7	44,3	1,6	0,3	2,1
Верхньорогачицький	28,0	67,8	0,2	0,1	3,2	36,2	58,8	2,4	0,5	2,1	58,1	38,6	0,6	0,5	2,2
Високопільський	38,9	55,4	3,4	0,1	2,2	60,0	37,2	2,2	0,5	-	78,1	21,2	0,5	0,2	-
Генічеський	69,7	27,8	2,5	-	-	80,2	17,9	1,8	0,1	-	88,5	10,9	0,5	0,1	-
Голопристанський	41,0	32,8	19,0	5,0	2,2	52,6	24,4	14,2	5,3	3,5	67,7	20,2	5,7	4,2	2,2
Горностаївський	54,4	40,3	5,2	0,1	-	60,3	33,4	4,7	1,6	-	73,8	23,1	2,5	0,6	-
Іванівський	53,7	43,8	0,2	-	2,3	65,6	29,1	0,5	4,8	-	85,3	12,4	-	-	2,3
Каланчацький	78,9	16,1	1,4	3,6	-	90,2	6,4	0,2	3,2	-	96,2	1,8	1,0	1,0	-
Каховський	46,0	40,0	7,6	6,2	0,2	59,6	30,7	2,6	5,4	1,7	85,5	6,4	1,3	6,8	-
Нижньосірогоський	47,2	52,4	0,3	0,1	-	41,2	58,3	0,5	-	-	69,4	30,4	0,1	0,1	-
Нововоронцовський	25,4	58,5	13,7	0,1	2,3	40,1	38,5	11,7	1,3	8,4	65,5	28,3	4,5	1,7	-
Новотроїцький	67,3	28,1	1,5	3,1	-	71,6	24,5	2,0	1,9	-	86,4	12,8	0,4	0,4	-
Скадовський	40,0	25,1	28,1	4,6	2,2	43,6	27,5	20,3	6,4	2,2	61,1	14,5	14,9	7,1	2,4
Цюрупинський	34,6	39,0	17,8	6,5	2,1	44,4	82,5	17,4	3,4	2,3	57,3	18,8	19,1	2,5	2,4
Чаплинський	59,6	34,0	3,4	0,6	2,4	74,7	22,8	1,4	1,1	-	88,8	9,5	0,9	0,8	-
м. Нова Каховка	31,6	47,4	5,2	15,8	-	93,2	5,3	1,4	0,1	-	95,9	2,2	1,4	0,5	-
Дніпровський	-	-	-	-	-	100,0	-	-	-	-	84,2	-	-	15,8	-
Комсомольський	96,6	-	-	0,4	-	33,0	65,2	-	1,8	-	100,0	-	-	-	-
Суворовський	66,0	16,8	17,2	-	-	63,9	-	36,1	-	-	64,2	27,2	3,1	5,5	-
Усього по області	47,7	41,4	6,8	1,9	2,2	56,4	33,8	5,2	2,5	2,1	73,2	21,4	2,5	1,4	1,5

Баштанні культури завжди були пріоритетними і прибутковими для господарств південного регіону України. Особливо сприятливі умови для цих культур в господарствах розміщених на лівому березі Дніпра та узбережжі Чорного моря. Тому основні площі під баштанними розміщені в Голопристанському, Скадовському та Цюрупинському районах (5,7; 14,9; 19,1% від загальної посівної площі). По усіх фермерських господарствах області під баштанними культурами зайнято 2651 га, що становить 2,5% у структурі посівних площ.

Група кормових культур у 2001р. була розміщена на 1239 га. Із 18 сільських районів фермери тільки дев'ять вирощували кормові культури. У структурі посівних площ вони займали 1,5%.

У цілому по фермерських господарствах області за останні три роки спостерігаються певні закономірності й тенденції в динаміці структури посівних площ. По-перше, збільшується питома вага зернових культур з 47,7 у 1999 році до 73,2% у 2001. По-друге, зменшується частка в зага-

льній посівній площі соняшнику з 41,4 до 21,4%, баштанних з 6,8 до 2,5%, кормових з 2,2 до 1,5% та овочевих культур – з 1,9 до 1,4%.

Таким чином, проведений аналіз структури посівних площ фермерських господарств області показав, що на етапі їх становлення певні переваги надаються тим культурам, які мають гарантовані ринки збуту, високі ціни реалізації та забезпечують прибутковість їх виробництва.

Проте одним із головних чинників одержання високих і стабільних урожаїв, нарощування виробництва продукції є поєднання поточних інтересів фермерів на даний час з перспективним науково-обґрунтованими підходами до ведення системи рослинництва і в насамперед оптимізація структури посівних площ з урахуванням природно-кліматичних і економічних умов та розробка й упровадження заходів щодо збереження родючості ґрунтів.

Література:

1. Месель – Веселяк В.Я. Організаційно-економічні основи розвитку фермерства в Україні / Формування, розвиток та розміри фермерських господарств в Україні. – К.: Інститут аграрної економіки. – 1994. – с 12-17.
2. Молоцький М.Я., Денисенко О.Г., Юрчишин В.В. та ін. Настільна книга сільсько-го господаря. – К.: “Урожай”. – 1993 – с. 12-18.
3. Статистичний збірник. Селянські (фермерські) господарства Херсонської області. – Херсон. – 2002. – с40.

УДК 631.153

ХАРАКТЕРИСТИКА КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА РИНКУ М'ЯСА ПТИЦІ В УКРАЇНІ

**Б.А.МЕЛЬНИК,
І.О.ТРЕТЯК – Миколаївський ДАУ**

Проблема конкурентоздатності сьогодні актуальна як для національної економіки в цілому, так і для господарських первинних утворень - підприємств, організацій. Проте слід відмітити, що питання теорії і практики конкуренції в Україні та в інших пострадянських країнах майже не розглядаються.

Конкуренція є одним з основних саморегуляторів розвитку ринків чи економічних явищ у найбільш оптимальному руслі, а аналіз ступеня сформованості конкурентного середовища дає змогу робити висновки, з одного боку, про правильність та повноту здійснених урядом заходів у цьому напрямі, а з іншого - про те, що необхідно зробити.

Традиційно конкурентоздатність трактується як обумовлене еко-